

тості студента; співпраця з усіма студентами; педагогічний такт; товариськість; знання гуманістичних норм своєї професії та дотримання їх.

Важлива психологічна характеристика педагога – творчість у спілкуванні, пошук нових завдань і способів взаємодії зі студентами. У процесі спілкування педагог опановує новими сторонами професійної позиції: «психотерапевт», гуманіст, фасилітатор [3].

Індивідуально-психологічні особливості учнів і педагогічних ситуацій змушують викладача вищої школи бути витриманим, тактовним, уміти володіти собою. Сукупність усіх цих якостей визначається як емоційна стійкість. Її відсутність – одне з істотних протипоказань педагогічної професії.

Список використаної літератури

1. Flemming Funch. Преобразующие диалоги; пер. Д. А. Ивахненко.- М.: «Ника-Центр», 1997. – 254 с.
2. Лушин П. В. Личностные изменения как процесс: теория и практика / Лушин П. В. – Одесса: Аспект, 2005. – 334 с.
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.training.com.ua/live/news/fasilitacija_moderacija_mediacija

ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ З АНГЛОМОВНОЮ ФОРМОЮ НАВЧАННЯ

Ткаченко П.І., Резвіна К.Ю., Коротич Н.М.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Стаття присвячена особливостям навчання стоматологічних дисциплін студентів англomовної форми навчання. Розглянуто діалог-дискусію і діалог-розпитування як засоби формування іншомовної професійної компетентності майбутніх лікарів. Доведено необхідність проведення занять дискусійного характеру. Визначено вимоги до системи вправ, які застосовуються в процесі підготовки студентів-іноземців вищих медичних навчальних закладів.

Ключові слова: англomовне професійно орієнтоване діалогічне мовлення, діалог-дискусія, діалог-розпитування.

Поліпшення якості освіти і рівний доступ до неї всіх охочих - одне з головних завдань сучасної державної політики в галузі освіти, національний пріоритет, умова реалізації права громадян на освіту, в тому числі іноземців, які бажають навчатися англійською мовою. Загалом окреслена проблема віддзеркалює світову тенденцію інноваційного розвитку освітніх систем, адже світове співтовариство визнало, що освіта, добробут і здоров'я людини – головні чинники якості її життя, а якість освіти – провідна мета, пріоритет розвитку громадянського суспільства [1; 2].

У сучасних умовах перед вищими медичними навчальними закладами стоїть коло важливих завдань у підготовці майбутнього лікаря як особистості, яка володіє сучасним світоглядом, творчими здібностями та навичками самостійного наукового пізнання, самоосвіти і самореалізації [3; 4]. Практичне приєднання до Болонського процесу у ВДНЗУ «УМСА» зумовлює зміни освітньої діяльності в контексті європейських вимог. З цих позицій основи освіти мають охоплювати всі функції та напрями діяльності та контролю підготовки спеціалістів: якість викладання, підготовку і проведення досліджень, що свідчить про високий професіоналізм науково-педагогічних працівників і навчальних програм і забезпечує кінцевий результат цих двох важливих складових.

Сучасний стан вищої медичної освіти вимагає підвищення якості професійної підготовки майбутніх лікарів відповідно до світових і загальноєвропейських стандартів із метою посилення конкурентоспроможності вітчизняної вищої медичної освіти, оптимізації умов для міжнародної мобільності студентів-медиків і розширення можливостей на вітчизняному і світовому ринках праці. У «Програмі розвитку вищої медичної освіти до 2015 року» процес вивчення іноземної мови (ІМ) розглядається як вагомий фактор, що дозволяє сучасному фахівцю здійснювати професійне іншомовне спілкування в конкретних професійних, ділових, наукових сферах і життєвих ситуаціях.

Випускник вищого медичного навчального закладу має проявляти готовність до іншомовного діалогу в професійному міжкультурному просторі, орієнтуватися в зростаючому потоці інформації, аналізувати свою професійну діяльність у рамках медичної практики провідних країн, що передбачає володіння сукупністю знань про культуру країни, мова якої вивчається. У цьому контексті доцільною і методично виправданою є професійно орієнтована, комунікативна підготовка з ІМ у вищому навчальному закладі, яка передбачає формування в студентів здатності іншомовного спілкування в різних сферах.

Професіоналізація навчання іноземних мов висуває провідною метою підготовку фахівця, здатного використовувати ІМ як інструмент професійної діяльності та професійного пізнання. Тому цей напрям у практиці викладання ІМ у вищій школі нині можна вважати одним із найактуальніших. У методиці навчання ІМ відбувається постійний пошук шляхів удосконалення системи професійної освіти. Для професійно орієнтованого навчання студентів іншомовного діалогічного мовлення (ДМ) уже створена певна теоретична база.

Проблему навчання професійно орієнтованого діалогічного мовлення (ПОДМ) досліджують видатні українські та зарубіжні педагоги, психологи і методисти (О.Б. Бігич, Н.Ф. Бориско, Н.І. Войткевич, Л.В. Гайдукова, Н.Д. Гальскова, К.К. Єфремова, О.М. Метьолькіна, О.М. Морська, О. Б. Тарнопольський, І. В. Чірва, С. П. Шатілов, Т. Dudley Evans; Т. Hutchinson, С. Kennedy, R. Mackay; J. C. Richards, P. C. Robinson).

Професійно орієнтована підготовка майбутніх медиків до іншомовного спілкування буде успішною, якщо створити умови для практичного використання ІМ як засобу здійснення видів професійної діяльності, що включають лікувальну, профілактичну, діагностичну, реабілітаційну, психолого-педагогічну, організаційно-адміністративну та науково-дослідну роботу. У вітчизняній методиці викладання ІМ відокремлюють чотири основні типи діалогів: ді-

лог-розпитування; діалог-домовленість; діалог-обмін думками; діалог-дискусія [5]. У зарубіжній методиці розрізняють п'ять різновидів діалогів: діалог-розпитування; діалог-волевиявлення; діалог-обмін враженнями; дискусійний діалог; етикетний діалог [6].

Основні характеристики професійно орієнтованого діалогу такі: ініціативність, реакційність, виразність і спрямованість мовлення, логічний взаємозв'язок і взаємозумовленість реплік діалогу, спонтанність мовлення; відповідність комунікативного поведіння в ситуації і наміру партнера [7]. Студенти мають уміти вести непередбачуваний діалог на професійні теми, використовувати в діалозі аргументи, які підтверджують правильність висловлювання, відстоювати свою точку зору. Майбутнім лікарям слід брати участь у бесіді чи дискусії на професійні теми та спілкуватися при цьому з кількома співрозмовниками.

Викладач має дати певні інструкції щодо вживання граматичних структур у процесі професійного спілкування разом із формулами мовного етикету, фразеології, фаховою термінологією тощо. Педагогу рекомендується постійно акцентувати увагу студентів на цих мовних явищах та їх повторюваності у процесі спілкування. Професійно орієнтованому ДМ медиків притаманні всі комунікативні функції. Найбільш прийнятними й доцільними для навчання англійською професійно орієнтованого діалогічного мовлення студентів медичних спеціальностей ми вважаємо діалог-розпитування та діалог-обговорення (дискусію).

Професійно орієнтований діалог-розпитування характеризується наявністю однієї конкретної теми (хворий на огляді в лікаря, покупка ліків у аптеці). Відповіді на запитання можуть варіювати від лаконічних до розгорнутих. Під час проведення діалогу-розпитування мають формуватися вміння студента ставити запитання, вміння перепитати, уточнити інформацію в співрозмовника, висловити сумнів, невпевненість, задоволення щодо почутого. Зазначимо, що запитання є одним із основних об'єктів аналізу та дослідження в професійній комунікації лікаря з пацієнтом, а також виступають головним типом комунікаційної поведінки лікаря при зустрічі з хворим та основною формою його фахової мовленнєвої діяльності. У діалозі-розпитуванні за допомогою запитань вводиться і розвивається тема, відбувається обмін інформацією між учасниками з метою покращення стану здоров'я пацієнта, досягається встановлення правильного діагнозу і призначення патогенетичного і симптоматичного лікування.

Як фактор динамічності процесу спілкування, запитання лікаря є елементом, який спонукає пацієнта до повідомлення необхідної інформації, активізує мовленнєву дію в діалозі. Найскладнішим є діалог-обговорення (дискусія), коли співрозмовники намагаються виробити певне рішення, дійти певних висновків, навести аргументи і докази. Уміння вести діалог-дискусію з фаху дозволяє індивідуалізувати навчальний процес, створити умови творчого напруження, результатом якого стає усне висловлювання кожного студента.

Обов'язкова умова дискусії - це наявність проблеми. Скажімо, студенти на заняттях можуть брати участь у обговоренні таких питань: професія лікаря та її специфіка, трансплантація органів, довкілля і його вплив на здоров'я людини, лікарські помилки та їх причини. Предмет обговорення може бути заданий за допомогою мотиваційно-стимулюючого тексту, перегляду автентичного відеоматеріалу тощо.

Таким чином, у процесі навчання майбутніх медиків АГОДМ реалізується творчий потенціал студентів, розвиваються їхня уява, фантазія, мислення, виникає внутрішній мотив говоріння іноземною мовою завдяки природному бажанню висловити свою думку і взяти особисту участь у вирішенні значущої для них потенційної проблеми. Досягати високого іншомовного комунікативного рівня майбутнього медика допоможуть такі чинники: впровадження ігрового моделювання на заняттях; проведення занять дискусійного характеру, що значно активізують мовленнєві дії; орієнтація на професіоналізацію і міжпредметну інтеграцію; застосування інформаційно-комунікаційних технологій; розробка комплексу вправ, який би відображав специфіку та динаміку розвитку професійно орієнтованих комунікативних умінь майбутніх медиків.

Перспективи подальших досліджень передбачають застосування отриманих результатів під час створення системи вправ для формування іншомовних фахових комунікативних умінь майбутніх лікарів.

Список використаної літератури

1. Ефремова Е. Ф. Педагогические условия совершенствования иноязычной подготовки студентов медицинских специальностей / Е. Ф. Ефремова // Высшее образование сегодня. – 2008. – № 9. – С. 76–81.
2. Методика преподавания иностранных языков: общий курс : [учеб. пособие] / отв. ред. А. Н. Шамов. – М. : АСТ:АСТ МОСКВА: Восток – Запад, 2008. – 253 с.
3. Ніколаєва С. Ю. Методика формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетенції : курс лекцій ; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2011. – 344 с.
4. Сура Н. А. Навчання студентів університету професійно орієнтованого спілкування іноземною мовою / Н. А. Сура. – М. : Вид-во Східноукраїнського НУ ім. В. Даля, 2008. – 126 с.
5. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» (від 16.01.03 р. № 433-IV).
6. Высшее образование Украины. – Приложение 3, т. IV (11) // Тематический выпуск «Высшее образование Украины в контексте интеграции к европейскому образовательному пространству», 2008. - 638 с.
7. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Положення про клінічний заклад охорони здоров'я» (від 09.09.13 р. №792).